

EMIS בכפר הירוק, או: תמצית החווייה שלי כמנהל בית ספר בינלאומי

- גילי רומן, מנהל ביה"ס
- [מגזין](#), [מגזין 7](#)

שני כיסאות במרכז הכיתה

שני כיסאות במרכז הכיתה ניצבים זה מול זה מסביבם עשרות תלמידים ממדינות שונות בעולם. תוך כמה רגעים חילופים דרמטיים וסוערים של דעות, טיעונים ואנשים יעברו על שני הכיסאות האלו. מצד אחד המצדדים ומחזקים את הכרזתו של נשיא ארה"ב על ירושלים כבירת ישראל ומצד שני המתנגדים ומבקרים. תלמיד ישראלי יישב לויכוח מול תלמיד פלסטיני מרמאללה שיתחלפו עם תלמידה מאקוודור ותלמיד משבדיה שבתורם גם הם יפנו את מקומם לתלמיד ערבי ישראלי ותלמידה מספרד, הקצב מהיר והאנרגיה סוחפת. הסבבים הטעונים, על אף הרגישות שבהם, מתנהלים באופן מדויק ומבוסס ונעים בין טענות עקרונית מבוססות ידע לשיתוף אישי וערכי, דיון פוליטי מורכב.

ברגע אחד הדיון מפסיק להיות על ירושלים ועובר באחת לדיון על ידע- מה טראמפ מתכוון כאשר הוא אומר שההצרה היא "רק הכרה במציאות" האם מציאות היא דבר הדורש הכרה? האם כוח מבנה את מה שאנחנו מקבלים כעובדות? האם הערך של עמדות נובע מהסכמה או אי הסמכה? באיזו מידה השיפוט שלנו נובע מההנחות האישיות שלנו על המציאות? המנעד בין דיון פוליטי לתפיסתי, בין זוויות מבט שונות ורב לאומיות, בין עמדות אישיות לניתוח של ה"תיאוריה של הידע" הוא תמצית החווייה שלי כמורה ומנהל בבית הספר הבינלאומי בכפר הירוק. EMIS.

המשימה: חינוך כמנוף לקידום שלום וקיימות במזרח התיכון

בבית הספר שלנו לומדים 170 תלמידים מ40 לאומים שונים, כולם בחרו לעזוב את הבית ולעבר ללמוד אצלנו בכפר הירוק בתנאי פנימייה מלאים. בית הספר הוקם לפני 4 שנים על ידי עודד רוז ובשיתוף מנהל הכפר, ד"ר קובי נווה, עם המשימה השאפתנית של "חינוך כמנוף לקידום שלום וקיימות במזרח התיכון" המיושמת על ידי הרכב מיוחד של תלמידים כ-20% ישראלים, 20% מאזור המזרח התיכון (כולל הרשות הפלסטינית, עזה, טורקיה, אפגניסטן, תימן, מרוקו ועוד) ו-60% משאר מדינות העולם (מאוסטרליה ועד קנדה, ברזיל ועד קמבודיה, דרום סודן ועד פולין). כולם מקדישים את זמנם ללימודים בתכניות בינלאומיות מאתגרות ונחשבות ולתהליכי למידה ופרויקטים הנוגעים בשלום וקיימות, עם דגש חוויתי ויישומי. צוות ההוראה הנו מגוון גם כן עם מורים מישראל, מזרח ירושלים, אוסטרליה, בריטניה, הונגריה, ארגנטינה, ארה"ב, הולנד ועוד... גיוון התרבותיות, העמדות ודרכי החשיבה הוא בו זמנית האתגר הגדול והחוזק המרכזי של בית הספר.

ההתמודדות עם האתגר מתאפשרת, בין היתר, תודות לתכנית הלימודים המרכזית המבוססת על ה-International Baccalaureate תעודת בגרות בינלאומית המקובלת על כל אוניברסיטאות בעולם, בשילוב גישה פדגוגית הדוגלת בפיתוח חשיבה, מחקר עצמאי והתנסות מעשית. התכנית מבוססת על שילוב בין קורסי בחירה, עבודות חקר אישיות, קורס במטה קוגניציה והשתתפות בפעילויות יצירתיות, ספורטיביות והתנדבותיות כחלק אינטגרלי מהלימודים. אי ההפרדה בין החיים החברתיים והערכיים לחיים האקדמיים והלמידה הנה אבן היסוד של התכנית המובילה לתהליך חינוכי הוליסטי ומדויק. הלימודים המקנים לתלמידים כלי חשיבה, רפלקציה וניתוח, לצד בסיסי ידע ומחקר מוצקים, מקדמים שיח מורכב וביקורתי יותר מהרגיל. למשל, קורס הליכה "התיאוריה של הידע" אותו אני מלמד בהתרגשות רבה הנו קורס ללא חומר שצריך לכסות, אלא ממוקד בלמידת דרכי חשיבה ובבניית שאלות על הדרכים בהן אנו מגבשים את הידע שלנו על העולם. התלמידים נדרשים לחקור מצבים אמתיים ולנתחם מזוויות מטה קוגניטיביות תוך הבאת תהליכי החשיבה האישיים והמגוונים שלהם. בנוסף, התלמידים לומדים את חשיבות הבחירה והעצמאות בלמידה בכך שמרכיבים מרכזיים בהערכה שלהם כוללים אלמנטים של הפקת ידע וניתוח אישי. ההלימה בין העקרונות וההתנהלות הפדגוגית ובין המשימה החינוכית של בית הספר מהווה את התשתית לאופיו המיוחד של בית הספר ונותנת לנו כצוות חינוכי את היסודות להצלחה באתגר הכה רגיש והמורכב שעומד לפתחנו בכל יום.

הבחירה של התלמידים – לצאת מאיזור הנוחות

נוסף על תהליך הלמידה התובעני, בית הספר מקדם את העיסוק במשימה על ידי חשיפה מתמדת למציאות ומתן במה לתלמידים ליוזם ולהשפיע עליה בבית הספר ומחוץ לו. אנו מקפידים לזכור כי התלמידים הגיעו אלינו עם ברק בעיניים ומתוך בחירה לצאת מאזור הנוחות שלהם, להתמודד, לשנות והשתנות. לא משנה מאיזו פינה בעולם הם הגיעו, הם בחרו לעזוב בית וחברים כדי לחוות משהו אחר וללמוד כיצד להשפיע (בית הספר, אגב, מתאים את שכר הלימוד להכנסות המשפחה על ידי מערכת מלגות רחבה המאפשרת לחתך אוכלוסייה רחב ביותר להצטרף לאוכלוסיית בית הספר). בהתאם לתוכנה זו יצרנו תרבות בית ספר התומכת בשאיפות התלמידים לשינוי ולהפיכת משימת בית הספר מסלוגן להתמודדות יום יומית. בבית הספר פותח קורס פנימי ייחודי בשם "השפעה גלובלית (Global Impact)" הפותח צוהר בפני התלמידים לנושאי ליבה בתחומי הקיימות והקונפליקט באזור תוך עידוד מובנה לחשיבה על פתרונות ויוזמות. בית הספר יוצא בכל שנה לשבוע משימה בהובלת התלמידים המתמקד באספקט מסוים של הקונפליקט. מהות שבוע זה הוא לייצר למידה מתוך מפגש אותנטי ועצמאי עם המציאות על גווניה השונים, מבלי התחמקות. בשנה שעברה יצאו כלל התלמידים והצוות לחקור את המורכבות בעיר ירושלים ונחשפו לשלל זוויות, סיפורים ומקרים באופן ישיר ובלתי אמצעי. השנה בסוף ינואר, בהשראת התמה השנתית של בית הספר "חציית גבולות", יתחלקו התלמידים וחברי הצוות לחקר בחמישה גבולות שונים בישראל וייפגשו לנתח את הלמידה יחדיו במדבר יהודה תוך התבוננות במצב הסביבתי והגיאופוליטי בים המלח כאתגר חוצה גבולות. בפברואר ישתתפו התלמידים זו השנה השנייה ב24 שעות של סימולציה משא ומתן בתמיכת מרכז צ'רני ליישוב סכסוכים. במקביל התלמידים מובילים עשרות ועדות, פרויקטים ומועדונים, מתנדבים בבתי ספר ובגני ילדים, יוצאים להפגנות למען איכות הסביבה ולאירועים מובילים בעולם היי-טק, היזמות והאקדמיה (באוניברסיטת תל אביב אשר מהווה את שתוף אקדמי של בית הספר).

חדר המורים כתחנת רכבת של הרעיונות של התלמידים

גישת הדלת הפתוחה והגמישות התכנונית (שכה מאפיינים את התרבות הישראלית) הם לא מס שפתיים בבית הספר ומשרדיי ההנהלה וחדר המורים נראים לעיתים כמו תחנת רכבת של תלמידים המעוניינים להציע רעיונות, להטמיע יוזמה חדשה, לבקר או להציע שינוי. היכולת שלהם להוביל שינוי פנימי במהלך לימודיהם מחזק, לתפיסתי כמנהל, את תחושת המסוגלות שלהם לבצע שינויים בעתיד. אנחנו משתדלים לתת להם את מלוא האפשרויות להוביל וליזום בבית הספר, גם אם משמעות הדבר הנה להשאיר לא מעט קצוות לא סגורים ולספק תשתית שאת פרטיה יבנו התלמידים עצמם תוך לקיחת הסיכון כי לא הכל ייצא לפעול או לא באופן המהוקצע ביותר. לשמחתנו, התלמידים ממשיכים להפתיע אותנו לטובה. כך, למשל, התלמידים לא הסתפקו כלל בשיעור שהעברתי על הצהרת טראמפ במסגרת הקורס, התיאוריה של הידע" והזמינו אותי בשבת לקחת חלק בדיון פתוח בנושא. אכן מצאתי את עצמי בשבת בדיון של כשלוש שעות עם 50 תלמידים שהקשיבו, התווכחו, צעקו, הרגיעו, בכו, שאלו, הציעו רעיונות ובעיקר למדו. המציאות הנפוצה שלנו עוד לא השתנתה, אך אני מאמין שייתכן כי כמה מנהיגים בעולם ייצאו מבית הספר שלנו, כאן בישראל, עם גישה אחרת להתמודדות עם אתגרי האזור והעולם.